

Stockholm den 7 maj 2020

R-2020/0355

Till Justitiedepartementet

Ju2020/00162/L2

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 10 februari 2020 beretts tillfälle att avge yttrande över betänkandet Skärpta regler om utländska månggiften (SOU 2020:2).

Sammanfattning

Månggiften innebär en syn på äktenskapet som är oförenlig med den princip om likabehandling av makar som svensk rätt bygger på. Månggiften är dessutom oförenliga utifrån kraven på jämställdhet, eftersom de utländska månggiften som kommer i fråga för erkännande i Sverige i praktiken uteslutande rör män som är gifta med flera kvinnor.

Skyddet mot månggiften behöver därför stärkas. Advokatsamfundet, som hänvisar till tidigare yttranden i lagstiftningsärenden i nu aktuella frågor,¹ ställer sig därför i huvudsak positivt till det förslag som utredningen har presenterat. Advokatsamfundet ställer sig även bakom utredningens förslag till övergångsbestämmelser. Även om det för att få så stort genomslag av lagstiftningen som möjligt, kan finnas vissa skäl för övergångsbestämmelser som gör att lagen träffar äktenskap som är ingångna innan ikraftträdandet, men där parterna kommer till Sverige efter ikraftträdandet, kan en sådan ordning av rättssäkerhetsskäl ej godtas. Advokatsamfundet ställer sig därför bakom de av utredningen anförda skälen mot en retroaktiv verkan av den föreslagna lagstiftningen.

---

¹ Se exempelvis Advokatsamfundets remissyttranden den 14 maj 2019 över betänkandet Ökat skydd mot hedersrelaterad brottslighet (SOU 2018:69), den 2 mars 2018 över delbetänkandet Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap (SOU 2017:96), den 21 oktober 2015 över slutbetänkandet Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck (SOU 2015:55), den 28 november 2013 över promemorian Erkännande av utländska fullmaktsäktenskap samt den 29 juni 2011 över dels EU-kommissionens förslag till rådets förordning om domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i mål om makars förmögenhetsförhållanden, dels till kommissionens förslag till rådets förordning om domstols behörighet, tillämplig lag samt erkännande och verkställighet i mål om förmögenhetsrättsliga verkningar av registrerade partnerskap (Ju2010/3132/L2).

Synpunkter

Konsekvenser av ett icke-erkännande av utländska månggiften

I fråga om förslagen som rör rättsverkningarna av ett erkännandeförbud av månggiften, exempelvis i fråga om bodelning och andra förmögenhetsförhållanden mellan parterna, hänvisar Advokatsamfundet till tidigare remissyttrande.²

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Advokatsamfundet anser att det är angeläget att den föreslagna lagstiftningen träder i kraft så snart som möjligt och senast den 1 juli 2021, som utredningen föreslagit.

Inför ikraftträdandet är det av största vikt att Skatteverket eller annan lämplig myndighet ges i uppdrag att ta fram information till berörda personer om vilka regler som gäller i Sverige rörande erkännande av utländska äktenskap.

Utredningen har resonerat kring tre alternativ till övergångsbestämmelser. Ett alternativ är det som utredningen har förordat, vilket innebär att den nya lagen endast träffar äktenskap som är ingångna efter ikraftträdandet och där parterna kommer till Sverige efter ikraftträdandet. Ett annat alternativ är att lagen träffar äktenskap som är ingångna innan ikraftträdandet, men där parterna kommer till Sverige efter ikraftträdandet. Det sista alternativet är att lagen träffar alla äktenskap, både redan erkända månggiften, månggiften ingångna innan ikraftträdandet och månggiften ingångna efter ikraftträdandet.

Eftersom månggiften inte är tillåtet i svensk rätt bör tillåtligheten av sådana äktenskap så långt det är möjligt och rimligt begränsas. Det skulle mot denna bakgrund kunna hävdas att en ordning som omfattar de äktenskap som ingåtts i utlandet före ikraftträdandet, men där parterna kommer till Sverige efter ikraftträdandet, skulle göra att lagstiftningen fick störst och bäst effekt. Om parter som ingått månggifte utomlands vill bosätta sig i Sverige, skulle det med en sådan ordning stå klart för dem att de inte kan få sitt äktenskap registrerat i Sverige och att de därmed kan ta ställning till rättsverkningarna av ett sådant erkännandeförbud.

Advokatsamfundet konstaterar dock att det vid införandet av ny civilrättslig lagstiftning som allmän utgångspunkt måste säkerställas att de nya reglerna inte ingriper i redan existerande rättsförhållanden. Det är som princip en viktig rättssäkerhetsfråga att ny lagstiftning inte tillämpas retroaktivt och att nya bestämmelser inte tillämpas för rättigheter och skyldigheter som har uppkommit före ikraftträdandet (se t.ex. prop. 2003/04:48 s. 43, prop. 2013/14:208 s. 129 samt prop. 2017/18:288 s. 32).

---

² Se Advokatsamfundet remissyttrande den 2 mars 2018 över delbetänkandet Utvidgat hinder mot erkännande av utländska barnäktenskap (SOU 2017:96).

Enligt Advokatsamfundets uppfattning bör samma synsätt anläggas även på nu aktuell lagstiftnings rättsverkningar på enskilda parter. Mot denna bakgrund och på de i betänkandet anförda skälen (s. 205 ff.) anser därför Advokatsamfundet att den föreslagna lagstiftningen inte till någon del bör tillämpas retroaktivt. Advokatsamfundet ställer sig därför bakom utredningens förslag om att äldre bestämmelser om erkännande i IÄL ska gälla för äktenskap som ingåtts före den föreslagna lagens ikraftträdande.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander